

Försäkringsvillkor

Traditionell försäkring för KTP 1

Försäkringsvillkor 551
Fremia-Forena
Fremia-Handels (Försäkringsanställda)
Fremia-Akademikerförbunden
Gäller för försäkringar tecknade från och med 1 juli 2011. AFO-Handels
ABF-Handels
Gäller för försäkringar tecknade från och med 1 januari 2012
Folksam Tjänstepension AB.

Folksam

S11210 26-01

Innehåll

Traditionell försäkring KTP 1 3
Allmänt 3
Försäkringsgivare 3
Försäkringsavtalet 3
Försäkringens ikraftträdande 4
Premie 4
Traditionell försäkring 4
Så här fungerar garantin för din ålderspension 4
Pensionskapital 5
Fördelning och tilldelning av överskott 5
Ålderspension 6
Ändring av avtalet 7
Utbetalning 8
Anmälan om dödsfall 8
Flytträtt 8
Tidpunkt för utbetalning samt räntebestämmelser 9
Information om försäkringen 9
Force majeure 9
Behandling av personuppgifter 9
Nämnder 10
Ändring av försäkringsvillkor 10

Om du inte är nöjd 10

Begreppsförklaringar 11

Traditionell försäkring KTP 1

Allmänt
Traditionell försäkring KTP1 är en premiebestämd tjänstepension som grundar sig på kollektivavtal.

Försäkringsgivare
Försäkringsgivare är tjänstepensionsföretaget Folksam Tjänstepension AB med organisationsnummer 559337-6741, nedan kallat Folksam.

Folksam är ett aktiebolag som drivs enligt ömsesidiga principer vilket innebär att allt överskott från traditionell försäkring över tiden går tillbaka till försäkringstagarna, de försäkrade eller andra ersättningsberättigade.

Huvudkontorets adress är Folksam, 106 60 Stockholm.

För mer information om Folksam, gå in på folksam.se eller kontakta närmaste Folksamkontor.

Försäkringsavtalet
För försäkringsavtalet gäller dessa försäkringsvillkor, vid var tid gällande regler och avgifter för försäkringen samt Folksams försäkringstekniska riktlinjer. Vidare gäller vad som anges i försäkringsavtalslagen och svensk lag i övrigt.

För försäkringsavtalet gäller dessutom vid var tid gällande överenskommelse om KTP 1 mellan kollektivavtalsparterna
- Fremia och Forena
- Fremia och Handelsanställdas förbund (Handels) (Försäkringsanställda)
- Fremia och Akademikerförbunden
- Arbetarrörelsens förhandlingsorganisation (AFO) och Handelsanställdas förbund (Handels)
- ABF och Handelsanställdas förbund (Handels)

För kollektivavtalsområdena Fremia-Forena, Fremia-Handels och Fremia-Akademikerförbunden hanteras premierna för den anställde i ett och samma försäkringsavtal.

Kollektivavtalet samt dess särskilda regler för försäkringsavtalet framgår av för försäkringen vid var tid gällande regler och avgifter.

Dessa villkor gäller även för eventuell extra premie som betalas in till försäkringen enligt överenskommelse mellan arbetsgivare och lokal facklig organisation eller mellan arbetsgivare och anställd.

Försäkrad är den anställde på vars liv försäkringen gäller.

Försäkringstagare är den anställdes arbetsgivare.

För försäkringar som gäller från och med 1 juli 2011 enligt överenskommelse mellan Fremia och Forena/Handels/Akademikerförbunden gäller följande:
Om försäkrad byter arbetsgivare inom eller mellan dessa kollektivavtalsområden och även där kommer att omfattas av KTP 1, blir den nya arbetsgivaren automatiskt ny försäkringstagare.

För försäkringar som gäller från och med 1 januari 2012 enligt överenskommelse mellan AFO/ABF och Handels, gäller följande:
Om den försäkrade byter till arbetsgivare inom samma kollektivavtalsområde och även där kommer att omfattas av KTP 1 blir den nya arbetsgivaren automatiskt ny försäkringstagare.

I fråga om rätten till försäkringsförmån anses varje försäkrad som försäkringstagare. Om den försäkrade lämnat någon uppgift som är ofullständig eller oriktig gäller detsamma som om den försäkrade varit försäkringstagare.

Försäkringen får inte pantsättas, belånas, återköpas och inte heller ändras på så sätt att den upphör att vara pensionsförsäkring enligt inkomstskattelagen. Överlåtelse får endast ske vid byte till ny arbetsgivare, se ovan om överlåtelse.

Kollektivavtalsparterna har gett KPA Pensionsservice AB med särskilt företagsnamn Pensionsvalet PV (Pensionsvalet) uppdraget att vara valcentral för administrationen av KTP 1.

Försäkringens ikraftträdande
Försäkringen träder i kraft när Folksam mottagit uppgift om den försäkrades val och mottagit den första premien från Pensionsvalet.

Premie
Arbetsgivaren betalar premien till Pensionsvalet som överför den till Folksam.

Vid den försäkrades arbetsoförmåga på grund av sjukdom eller olycksfall eller vid föräldraledighet enligt socialförsäkringsbalken, kan rätt till premiebefrielse gälla. Premieinbetalningen upprätthålls då genom premiebefrielseförsäkring, för vilken Folksam ömsesidig livförsäkring är försäkringsgivare. Särskilda villkor gäller för denna försäkring.

Traditionell försäkring
Vid traditionell försäkring är det Folksam som bestämmer hur premierna ska placeras. Placeringen sker med fördelning i olika tillgångsslag beroende på den försäkrades ålder, se folksam.se för aktuella regler och avgifter. Den försäkrade garanteras ett försäkringsbelopp som gäller från den tidpunkt då ålderspensionen ska börja utbetalas.

Som förvaltare av sin tjänstepension KTP 1 har den anställde valt Folksam. Folksam är också försäkringsgivare för ickevalsalternativet.

För försäkringar som gäller från och med 1 juli 2011 enligt överenskommelse mellan Fremia och Forena/Handels/Akademikerförbunden gäller följande:
Om en traditionell försäkring tecknas i Folksam på grund av ickeval, eller i de fall den försäkrade väljer traditionell försäkring i Folksam för hela sin ålderspensionspremie, tecknas två försäkringar. Hälften av ålderspensionspremien går till en försäkring som är ständig traditionell och resterande del går till en försäkring som är valfri traditionell, se *Begreppsförklaringar.*

Om försäkringen är ständig traditionell eller valfri traditionell framgår av försäkringsbeskedet.

För försäkringar som gäller från och med 1 januari 2012 enligt överenskommelse mellan AFO/ABF och Handels, gäller följande:
Om den anställde har valt Folksam för hela sin ålderspensionspremie tecknas en traditionell försäkring. Detsamma gäller om försäkring tecknas i Folksam på grund av ickeval.

Så här fungerar garantin för din ålderspension
Ditt pensionsbelopp byggs upp genom inbetalning av premier. Varje inbetald premie ökar beloppets storlek. Vid beräkningen av pensionsbeloppet tas hänsyn till aktuella antaganden om skatter, kostnader och framtida livslängd oberoende av kön.

Vid ändring av försäkringen, det vill säga ändring av pensioneringstidpunkt eller utbetalningstid, tillval/borttag av återbetalningsskydd eller vid partiellt uttag, sker omräkning av det garanterade pensionsbeloppet med hjälp av vid ändringstidpunkten aktuella antaganden om skatter, kostnader och framtida livslängd oberoende av kön.

Om försäkringens värdeutveckling är god sker successiv tilldelning av överskott från och med det år du fyller 55 år, vilket höjer ditt garanterade pensionsbelopp.

Vid ändring av avtalet omräknas det garanterade försäkringsbeloppet med hjälp av då aktuella antaganden.

Avlider den försäkrade före pensioneringstidpunkten fastställs inget garanterat försäkringsbelopp, se *Ålderspension med återbetalningsskydd och Ålderspension utan återbetalningsskydd.*

För försäkringar som gäller från och med 1 juli 2011 enligt överenskommelse mellan Fremia och Forena/Handels/Akademikerförbunden gäller följande:

För premie som avser tid till och med 2020-12-31
Premiegarantin innebär att de förväntade garanterade pensionsutbetalningarna, vid pensioneringstidpunkten, motsvarar summan av de inbetalda premierna.

Om du flyttar in pensionskapital till Folksam innan den månad du fyller 50 år, motsvarar de förväntade garanterade pensionsutbetalningarna vid pensioneringstidpunkten minst storleken på det inflyttade pensionskapitalet. Om du flyttar in pensionskapital till Folksam den månad du fyller 50 år eller senare, motsvarar de förväntade garanterade pensionsutbetalningarna vid

pensioneringstidpunkten minst 80 procent av det inflyttade pensionskapitalet. Om du har flyttat ditt pensionskapital till Folksam och vill flytta det igen, kan du göra det tidigast efter tolv månader (räknat från den förra flytten).

För premie som avser tid från och med intjänandeåret 2021-01-01
Premiegarantin innebär att de förväntade garanterade pensionsutbetalningarna, vid pensioneringstidpunkten, motsvarar 85 procent av de inbetalda premierna.

Om du flyttar in pensionskapital till Folksam innan den månad du fyller 51 år, ger 85 procent av det inflyttade kapitalet ett garanterat pensionsbelopp. Om du flyttar in pensionskapital till Folksam den månad du fyller 51 år eller senare, motsvarar de förväntade garanterade pensionsutbetalningarna vid pensioneringstidpunkten minst 70 procent av det inflyttade pensionskapitalet.

För försäkringar som gäller från och med 1 januari 2012 enligt överenskommelse mellan AFO/ABF och Handels, gäller följande:
Premiegarantin innebär att de förväntade garanterade pensionsutbetalningarna, vid pensioneringstidpunkten, motsvarar summan av de inbetalda premierna.

Om du flyttar in pensionskapital till Folksam innan den månad du fyller 50 år, motsvarar de förväntade garanterade pensionsutbetalningarna vid pensioneringstidpunkten minst storleken på det inflyttade pensionskapitalet. Om du flyttar in pensionskapital till Folksam den månad du fyller 50 år eller senare, motsvarar de förväntade garanterade pensionsutbetalningarna vid pensioneringstidpunkten minst 80 procent av det inflyttade pensionskapitalet. Om du har flyttat ditt pensionskapital till Folksam och vill flytta det igen, kan du göra det tidigast efter tolv månader (räknat från den förra flytten).

Pensionskapital

Med pensionskapital avses försäkringens aktuella värde, beräknat med hänsyn till
- premieinbetalningar
- utbetalningar av garanterat försäkringsbelopp och eventuellt tilläggsbelopp
- kapitalavkastning
- eventuella tillägg för arvsvinst
- minskning av värdet på grund av dödsfall
- avdrag för driftskostnader
- avdrag för avkastningsskatt, som Folksam betalar.

Kapitalavkastning tillförs försäkringen i form av ränta. Räntesatsen bestäms utifrån värdeförändringar på Folksams tillgångar som hänförs till försäkringskollektivet för denna försäkring.

För försäkring utan återbetalningsskydd tillförs försäkringen kapital på grund av faktisk dödlighet inom försäkringskollektivet, så kallad arvsvinst. Avdrag för drifts- och skattekostnader utformas på sådant sätt att de sammantaget bedöms täcka de verkliga drifts- och skattekostnaderna. Utjämning över tiden får ske.

Kapitalavkastningen påverkar pensionskapitalet, som kan båda öka och minska under försäkringstiden. Pensionskapitalet är inte garanterat, och Folksam lämnar ingen utfästelse om dess framtida värdetillväxt.

Fördelning och tilldelning av överskott

Överskott på försäkringen uppstår om utvecklingen av kapitalavkastning, driftskostnader, dödlighet och avkastningsskatt totalt sett blir gynnsammare än vad som antagits vid fastställande av det garanterade försäkringsbeloppet. Överskottet fördelas individuellt på varje försäkring i relation till dess bidrag till överskottets uppkomst.

Överskottsmedel kan i enlighet med Folksams bolagsordning även användas för att täcka förluster i Folksam. Överskottet utgör således del av Folksams riskkapital och är inte garanterat.

Tilldelning av överskott innan utbetalning påbörjas

När den försäkrade är 55 – 64 år tilldelas överskott årsvis. Om 60 procent av pensionskapitalet vid 55 års ålder ger ett högre försäkringsbelopp än vad inbetalda premier gör, höjs det garanterade försäkringsbeloppet till denna högre nivå. Procentandelen ökar årligen så att det garanterade försäkringsbeloppet vid 65 års ålder, eller om utbetalning påbörjas tidigare, beräknas på 80 procent av pensionskapitalet.

Överskott under utbetalningstid
Det garanterade försäkringsbeloppet utbetalas alltid. Vid överskott utbetalas därutöver ett tilläggsbelopp. Tilläggsbeloppet kan både öka och minska beroende på hur pensionskapitalet utvecklas. Beräkning av tilläggsbeloppet sker vid varje utbetalningstillfälle.

Ålderspension
Ålderspension utbetalas i sin grundform till den försäkrade från och med den månad den försäkrade uppnår 67 års ålder [1) 2)]. Utbetalning pågår livet ut.

Ålderspensionen gäller i sin grundform utan återbetalningsskydd. Den försäkrade kan välja att komplettera ålderspensionen med återbetalningsskydd. Återbetalningsskydd innebär utbetalning till förmånstagare vid den försäkrades död. Försäkring utan återbetalningsskydd ger en högre ålderspension än försäkring med återbetalningsskydd.

[1)] För kollektivavtalsområdena ABF-Handels utbetalas ålderspensionen i sin grundform till den försäkrade från och med den månad den försäkrade uppnår 65 års ålder.

[2)] För kollektivavtalsområdena Fremia-Forena, Fremia-Handels (Försäkringsanställda) och Fremia-Akademikerförbunden utbetalas ålderspensionen i sin grundform till den försäkrade från och med den månad den försäkrade uppnår 66 års ålder.

Den försäkrade har rätt att ändra försäkringen, se *Ändring av avtalet.*

Ålderspension med återbetalningsskydd
Om den försäkrade valt att komplettera ålderspensionen med återbetalningsskydd gäller följande:

Dödsfall innan ålderspension börjar utbetalas:
- Avlider den försäkrade innan ålderspensionen börjat utbetalas, omvandlas pensionskapitalet till ett återbetalningsskydd, som utbetalas till insatt förmånstagare i fem år. Utbetalningarnas storlek beror på pensionskapitalets värdeutveckling och det garanterade pensionsbeloppets storlek.

Dödsfall under pågående utbetalning av ålderspension:
- Avlider den försäkrade under pågående utbetalning av livsvarig ålderspension, omvandlas pensionskapitalet till ett återbetalningsskydd som betalas ut till förmånstagare under resterande garantitid. Den del av försäkringens värde som avser tiden efter garantitidens slut bortfaller vid dödsfall, vilket bidrar till arvsvinster för andra försäkringar inom försäkringskollektivet. Avlider den försäkrade efter att garantitiden tagit slut, upphör försäkringen och inga utbetalningar görs därefter. *Se Begreppsförklaringar.*
- Avlider den försäkrade under pågående utbetalning av tidsbegränsad ålderspension, omvandlas pensionskapitalet till ett återbetalningsskydd som betalas ut till förmånstagare under resterande avtalad utbetalningstid.

Dödsfall under uppehåll av utbetalning av ålderspension:
- Avlider den försäkrade under uppehåll av livsvarig ålderspension, omvandlas pensionskapitalet till ett återbetalningsskydd som betalas ut till förmånstagare under resterande garantitid. Den del av försäkringens värde som avser tiden efter garantitidens slut bortfaller vid dödsfall, vilket bidrar till arvsvinster för andra försäkringar inom försäkringskollektivet. Avlider den försäkrade efter att garantitiden tagit slut, upphör försäkringen och inga utbetalningar görs därefter. Se Begreppsförklaringar.
- Avlider den försäkrade under uppehåll av tidsbegränsad ålderspension, omvandlas pensionskapitalet till ett återbetalningsskydd som betalas ut till förmånstagare under resterande avtalad utbetalningstid.

Försäkrad/förmånstagare har rätt att ändra försäkringen, se *Ändring av avtalet.*

Förmånstagarförordnande
Generellt förordnande
Vid försäkringens tecknande gäller ett generellt förmånstagarförordnande för återbetalningsskyddet.

Om inte särskilt förordnande anmälts, utbetalas återbetalningsskyddet till förmånstagare i denna ordningsföljd:
1. Den försäkrades make/registrerade partner/sambo.
2. Den försäkrades arvsberättigade barn.

Finns det flera barn som är förmånstagare fördelas återbetalningsskyddet i lika delar mellan dem.

Make är förmånstagare även när mål om äktenskapsskillnad pågår. Registrerad partner är förmånstagare även när mål om upplösning av registrerat partnerskap pågår.

Med sambo avses ogift person, som under äktenskapsliknande förhållanden stadigvarande sammanbor med ogift försäkrad vid dennes död, förutsatt att de
- har eller har haft eller väntar barn tillsammans
  eller
- tidigare har varit gifta eller registrerade partner
  eller i vart fall
- stadigvarande sammanbott sedan minst sex månader.

Om förmånstagaren avlider innan försäkringens värde till fullo utbetalats, inträder annan förmånstagare om sådan finns.

Saknas förmånstagare görs ingen utbetalning.

För att ändra det generella förordnandet behöver det ske genom en skriftlig anmälan till Pensionsvalet, som ansvarar för förmånstagarregistret.

Särskilt förordnande
Den försäkrade kan skriftligen anmäla annat förmånstagarförordnande.

Ett särskilt förordnande kan endast omfatta
a. make/registrerad partner eller tidigare make/registrerad partner
b. sambo eller tidigare sambo
c. barn/styvbarn/fosterbarn till den försäkrade eller till någon person under a) eller b).

Finns det flera barn som är förmånstagare, fördelas pensionen i lika delar mellan dem såvida inget annat anges.

Om förmånstagaren avlider innan försäkringens värde till fullo utbetalats, inträder annan förmånstagare om sådan finns.

Saknas förmånstagare görs ingen utbetalning.

Avstående
Förmånstagare kan helt eller delvis avstå från sin förmånstagarrätt. Vid avstående inträder den eller de förmånstagare som skulle ha haft rätt till utbetalning om den avstående varit avliden.

Ålderspension utan återbetalningsskydd
Om ålderspension gäller utan återbetalningsskydd upphör försäkringen vid den försäkrades dödsfall och inga utbetalningar görs därefter.

Försäkrad har rätt att ändra försäkringen, se *Ändring av avtalet.*

Ändring av avtalet
Nedanstående information är översiktlig. För mer information om ändringsmöjligheter kontakta Folksam eller Pensionsvalet.

Den försäkrades ändringsmöjligheter
Återbetalningsskydd
Den försäkrade kan när som helst välja bort valt återbetalningsskydd.

Innan utbetalning av ålderspension påbörjats kan den försäkrade välja att lägga till återbetalningsskydd. För att återbetalningsskyddet ska omfatta även tidigare intjänad ålderspension måste hälsokraven uppfyllas vid hälsoprövning. För försäkrad som inte uppfyller hälsokraven begränsas återbetalningsskyddet till premie som tjänats in från och med månaden efter valet av återbetalningsskydd. Om återbetalningsskyddet läggs till inom tolv månader efter en familjehändelse krävs ingen hälsodeklaration. Med familjehändelse avses att den försäkrade gifter sig, blir sambo eller får barn.

Inför den första utbetalningen av ålderspension har den försäkrade rätt att ändra antalet år med återbetalningsskydd till lägst fem år.

Utbetalning från försäkringen
Ålderspensionen utbetalas i sin grundform från och med den månad den försäkrade fyller 67 år [1) 2)] och livet ut.

Den försäkrade kan välja att få pensionen utbetald delvis och från en annan tidpunkt, tidigast från 55 års ålder. Inför den första utbetalningen kan den försäkrade välja tidsbegränsad utbetalningstid, lägst fem år.

[1)] För kollektivavtalsområdena ABF-Handels utbetalas ålderspensionen i sin grundform till den försäkrade från och med den månad den försäkrade uppnår 65 års ålder.

[2)] För kollektivavtalsområdena Fremia-Forena, Fremia-Handels (Försäkringsanställda) och Fremia-Akademikerförbunden utbetalas ålderspensionen i sin grundform till den försäkrade från och med den månad den försäkrade uppnår 66 års ålder.

Förlänga utbetalningstid under pågående utbetalning
Den försäkrade som valt temporär utbetalning av ålderspensionen kan förlänga utbetalningstiden under pågående utbetalning.

Den försäkrade kan begära förlängning av utbetalningstiden till och med månaden närmast före den månad då det träder i kraft.

Utbetalningstiden kan förlängas vid ett eller flera tillfällen till högst 20 år, räknat från det att utbetalningen startades, om den försäkrade inte väljer livsvarig utbetalning. Den försäkrade kan ändra sin begäran och förlänga utbetalningstiden ytterligare till och med månaden närmast före den månad då det träder i kraft. Förkortning av utbetalningstid är inte möjlig att välja under pågående utbetalning.

Uppehåll med utbetalning
Den försäkrade kan vid ett eller flera tillfällen göra uppehåll i utbetalningen av ålderspension. Uppehåll måste gälla hela den ålderspension som utbetalas från försäkringen i fråga, det är således inte möjligt att pausa del av utbetalning.

Den försäkrade kan begära uppehåll i pensionsutbetalningen till och med månaden närmast före den månad då det träder i kraft.

Uppehåll i utbetalningen från en försäkring kan endast begäras för en period åt gången. Den försäkrade har rätt att ändra den tidpunkt då utbetalningen ska återupptas efter ett uppehåll. Den försäkrade kan ångra eller ändra sin begäran om uppehåll i pensionsutbetalningen till och med månaden närmast före den månad då det träder i kraft.

Ändringsanmälan
Om den försäkrade vill välja till, eller välja bort, återbetalningsskydd sker det genom anmälan till Pensionsvalet.

Ändring av utbetalningsålder, utbetalningstid, återbetalningsskyddets längd samt begäran om uppehåll med utbetalning anmäls alltid till Folksam.

Förmånstagares ändringsmöjligheter efter den försäkrades död
Om den försäkrade avlider innan utbetalning av ålderspension har påbörjats, har förmånstagare rätt att i anslutning till dödsfallet begära att utbetalningen ska senareläggas och utbetalningstiden ska ändras, till lägst fem år. Ändringsanmälan görs till Folksam.

Utbetalning
Utbetalningstermin är normalt månad i efterskott. Om det periodiska beloppet understiger två procent av prisbasbeloppet, har Folksam rätt att ändra utbetalningstid och utbetalningstermin. Är pensionskapitalet lägre än 30 procent av ett prisbasbelopp när utbetalningen ska påbörjas, har Folksam rätt att lösa in försäkringen med ett engångsbelopp.

Anmälan om dödsfall
Den försäkrades dödsfall ska anmälas snarast möjligt. Vid dödsfall innan utbetalning av ålderspension påbörjats, ska anmälan göras till Pensionsvalet. Vid dödsfall under pågående utbetalning ska anmälan göras till Folksam. Dödsfallsintyg och släktutredning från Skatteverket ska bifogas anmälan. På begäran ska kompletterande handlingar och uppgifter i övrigt som är av betydelse för bedömning av rätten till ersättning lämnas.

Flytträtt
Flytt av pensionskapital sker enligt regler som fastställs av KTP-nämnden, se nedan. Flytträtten styrs även av reglerna i inkomstskattelagen (1999:1229).

Den försäkrade får flytta sitt pensionskapital till en motsvarande försäkring hos en annan valbar försäkringsgivare inom KTP 1. Begäran om flytt görs till Pensionsvalet. Flytten ska avse hela pensionskapitalet. Rätt till flytt finns inte för försäkring med påbörjad utbetalning.

Traditionell försäkring ska flyttas senast vid det andra månadsskiftet, räknat från den månad då flyttanmälan mottagits. Om pensionskapitalet flyttas senare utges ränta motsvarande Riksbankens referensränta.

Observera att minst 50 procent av varje månadspremie måste placeras i en ständig traditionell försäkring och att denna del endast kan flyttas till annan ständig traditionell försäkring, enligt regler som fastställs av KTP-nämnden.

Den försäkrade får flytta försäkringen igen, dock tidigast efter tolv månader, räknat från närmast föregående flytt.

Den försäkrade har rätt att ångra och avbryta kapitalflytten inom tio dagar från det att Pensionsvalet har registrerat begäran om flytt. Blankett för avbrytande av flytt ska i sådant fall användas. Avbryts kapitalflytten avbryts även omvalet. Pensionsvalet informerar avlämnande och mottagande bolag om flytten när ångerfristen har löpt ut.

Försäkringsansvaret övergår till mottagande bolag vid den tidpunkt då bolaget tar emot kapitalet. Folksam har rätt att ta ut av KTP-nämnden godkända avgifter för flytt. Avgifterna tas ur pensionskapitalet.

Tidpunkt för utbetalning samt räntebestämmelser

Utbetalning ska ske senast en månad efter det att den som gör anspråk på beloppet fullgjort vad som krävs för utbetalning. Om det finns anledning att utreda om någon uppgift som lagts till grund för försäkringsavtalet varit oriktig eller ofullständig, behöver utbetalning dock inte ske förrän en månad förflutit efter det att sådan utredning avslutats. Utredningen ska bedrivas skyndsamt.

Vid dröjsmål utgår ränta enligt räntelagen. Även om dröjsmål inte föreligger utgår ränta motsvarande referensräntan minskad med två procentenheter från och med den 31:a dagen efter att belopp förfallit till betalning.

Referensräntan fastställs av Riksbanken varje kalenderhalvår. Ränta utbetalas inte om den sammanlagda räntan understiger 0,5 procent av prisbasbeloppet.

Information om försäkringen

Innan utbetalning av ålderspension har påbörjats utfärdar Pensionsvalet årligt pensionsbesked till den försäkrade med uppgift om pensionskapitalet samt besvarar frågor om gällande förmånstagarförordnande. Under utbetalning av ålderspension är det i stället Folksam som ansvarar för informationen. Den försäkrades arbetsgivare har rätt att från Pensionsvalet få del av information som behövs för bedömning av arbetsgivarens avdragsrätt för pensionskostnader. Folksam kan på begäran lämna annan information rörande försäkringen.

Force majeure

Om en utredning av ett försäkringsfall eller utbetalning av ett försäkringsbelopp blir försenat på grund av force majeure, det vill säga en händelse som ligger utanför Folksams kontroll, kan inte Folksam hållas ansvarigt för förseningen. Detta givet att vi har gjort vad som skäligen kan begäras för att begränsa de skador som kan uppkomma.

Exempel på sådana händelser som kan utgöra force majeure är ändrad lagstiftning, myndighetsåtgärd, krig, krigsliknande händelser, terrorhandling, naturkatastrof, brand, strejk, blockad, bojkott, lockout eller annan liknande omständighet. Beträffande strejk, blockad, bojkott och lockout gäller ovanstående även om det är Folksam som är föremål eller vidtar sådan konfliktåtgärd.

Folksam svarar inte heller för skada som orsakats av fel i telefonnät eller annan teknisk utrustning som inte tillhör oss.

Behandling av personuppgifter

Folksam värnar om din personliga integritet och vill att du ska känna dig trygg i hur vi hanterar dina uppgifter. När du ingår ett försäkringsavtal med Folksam behandlar vi dina personuppgifter huvudsakligen för att fullgöra våra åtaganden enligt försäkringsavtalet och för att

följa de lagar och regler som gäller för vår verksamhet. Vi behandlar även dina uppgifter när vi har ett berättigat intresse att behandla dina personuppgifter till exempel för att tillhandahålla relevant information och marknadsföring till dig och för att utveckla våra produkter och tjänster. Hur vi behandlar dina personuppgifter beror på vilka produkter du har hos oss. På www.folksam.se/personuppgifter hittar du mer information om hur vi behandlar dina personuppgifter. Där kan du bland annat läsa om vilka personuppgifter vi behandlar, för vilka ändamål vi behandlar personuppgifter, vilka parter vi delar personuppgifter med och hur du utövar dina rättigheter. Du kan även kontakta vår kundservice på 0771-950 950.

Skaderegistrering

Folksam använder sig också av ett för försäkringsbranschen gemensamt skadeanmälningsregister (GSR). Detta register innehåller vissa uppgifter om skadan samt uppgift om vem som begärt ersättning och används endast i samband med skadereglering. Det innebär att Folksam får reda på om du tidigare anmält någon skada hos annan försäkringsgivare. Ändamålet med GSR är att tillhandahålla ett underlag bland annat till försäkringsföretag och tjänstepensionsföretag för att identifiera oklara försäkringsfall. Därigenom kan företagen motverka utbetalning av ersättningar som baseras på oriktiga uppgifter. Uppgifterna kan även användas i avidentifierad form för statistiska ändamål.

Personuppgiftsansvarig för GSR är Skadeanmälningsregister (GSR) AB, Box 24171, 104 51 Stockholm. Se www.gsr.se för mer information om den behandling av uppgifter som förekommer i registret.

Nämnder

För varje kollektivavtalsområde finns en pensionsnämnd – KTP-nämnd – som svarar för tolkningen av parternas överenskommelser och i övrigt är rådgivande till Folksam och Pensionsvalet. Försäkringstagare, försäkrad eller förmånstagare kan begära att en fråga rörande tolkning eller tillämpning av bestämmelser rörande KTP-planen behandlas i nämnden. Om tvisten därefter kvarstår har part i tvisten alltid rätt att begära avgörande i Pensionsskiljenämnden. Nämndernas administration sköts av Pensionsvalet och nämndernas ledamöter utses av kollektivavtalsparterna.

Ändring av försäkringsvillkor

Villkoren för försäkring som är utformad enligt kollektivavtal mellan parter på arbetsmarknaden får anpassas till framtida ändringar i kollektivavtalet. Anpassning får även ske till sådana framtida ändringar av tillämpningen av kollektivavtalet som beslutas av kollektivavtalsparterna, KTP-nämnden eller behörigt organ som är utsett av berörda kollektivavtalsparter. Ändringar i försäkringsvillkor kan göras av Folksam under försäkringstiden om detta är nödvändigt med hänsyn till ändrad lagstiftning, myndigheters föreskrifter eller ändrad rättstillämpning. Ändringar kan även göras av annan anledning, om ändringen generellt sett inte kan anses innebära en betydande nackdel för försäkringstagarna eller andra berättigade. En villkorsändring träder i kraft vid den nya premieperiod som inträder närmast efter ändringen. Villkor för försäkring som är utformad enligt kollektivavtal mellan parter på arbetsmarknaden ska vara godkända av KTP-nämnden.

Om du inte är nöjd

Vänd dig först till Folksam
Om du har frågor om behandlingen av ditt ärende, ta i första hand kontakt med ärendets handläggare, som kan ge dig förklaringar och kompletterande upplysningar.

Om du skulle vilja gå vidare med ditt ärende, har du rätt att få det omprövat hos Folksam eller överprövat enligt nedan.

Din rätt till överprövning av ditt ärende
Om du inte är nöjd med Folksams beslut eller handläggning kan du begära att få ditt ärende prövat hos Kundombudsmannen Folksam. Om det därefter föreligger tvist kan du begära överprövning i allmän domstol.

Om ditt ärende gäller tolkning av pensionsplanerna prövas din fråga i första hand i nämnd, se nedan. Om det därefter föreligger tvist har part i tvisten rätt att hänskjuta frågan för slutligt avgörande till pensionsskiljenämnd enligt pensionsplanens bestämmelser.

Kundombudsmannen Folksam
Kundombudsmannen Folksam är en fristående och opartisk instans som kostnadsfritt prövar de flesta försäkrings-, sparande och skadeärenden. Anmälan måste göras inom ett år från det att Folksam lämnat slutligt besked.
Telefon: 0771-655 253
webb: Kundombudsmannen - Vårt oberoende är en extra trygghet - Folksam

Nämnder
För varje kollektivavtalsområde har kollektivavtalsparterna träffat överenskommelser om en särskild nämnd – KTP-nämnden – som svarar för tolkningen av respektive pensionsplan. Försäkringstagare, du som försäkrad eller förmånstagare kan begära att fråga som angår er ska prövas av nämnden. Begäran om prövning i KTP-nämnden ska lämnas till Pensionsvalet, som ansvarar för nämnden.

Om ett ärende har prövats av KTP-nämnden och tvist om tolkning eller tillämpning av försäkringsvillkoren eller försäkringsavtalet i övrigt föreligger, kan part hänskjuta tvisten till Pensionsskiljenämnden för avgörande. Skiljenämnden består av ledamöter utsedda av kollektivavtalsparterna. Det går också att få rättslig prövning genom att talan väcks i allmän domstol, under förutsättning att saken inte tidigare avgjorts genom skiljedom.

Adress: Box 90209, 120 23 Stockholm

Allmän domstol
Tvist med Folksam kan prövas av tingsrätten. Om du har rättsskyddsförsäkring kan du få ersättning därifrån för en del av kostnaderna. Du måste i så fall kontakta advokat eller annat lämpligt ombud, som kan godkännas av Nämnden för Rättsskyddsfrågor (FNR).

Konsumentvägledning
-Konsumenternas försäkringsbyrå
Konsumenternas försäkringsbyrå ger kostnadsfri vägledning i frågor som rör försäkring, men prövar inte enskilda tvister.
Adress: Box 242 15, 104 51 Stockholm
Telefon: 0200-22 58 00
konsumenternas.se

-Kommunal konsumentvägledning
Kommunal konsumentvägledning finns i många kommuner och ger kostnadsfri hjälp i försäkringsärenden.

Begreppsförklaringar

Arvsvinst
Pensionskapital efter avliden med försäkring som saknar fullständigt återbetalningsskydd eller annat efterlevandeskydd och som tillfaller övriga liknande försäkringar.

Förmånstagare
Person som har rätt att få utbetalning från försäkringen.

Försäkrad
Fysisk person på vars liv, ålder eller hälsa en försäkring gäller.

Försäkringsgivare
Försäkringsföretag eller tjänstepensionsföretag som fysisk eller juridisk person har tecknat försäkring med. För försäkring i dessa villkor är tjänstepensionsföretaget Folksam Tjänstepension försäkringsgivare.

Försäkringshandlingar

Försäkringsbesked
Innehåller upplysningar om försäkringens omfattning.

Försäkringsvillkor
Beskriver de regler som gäller för försäkringen. Innehåller bland annat upplysningar om vem som är försäkringsgivare, försäkringstagare samt vilka ersättningsmoment och ändringsmöjligheter som finns.

Försäkringstagare
Fysisk eller juridisk person som har tecknat försäkring med försäkringsföretag eller som har övertagit en försäkring. För denna försäkring är det arbetsgivaren som är försäkringstagare.

Försäkringstid
Försäkringens giltighetstid.

Garantitid
Den utbetalningstid som gäller för återbetalningsskydd med avdrag för tid som pensionen utbetalats eller varit i uppehåll. Garantitiden kan som längst vara 20 år och som kortast 5 år.

Prisbasbelopp
Belopp som grundar sig på prisutvecklingen i samhället (konsumentprisindex) och som varje år bestäms av regeringen.

Traditionell försäkring (förvaltning)
Förvaltningsform som innebär att försäkringsföretaget bestämmer hur pengarna ska placeras och som normalt innehåller någon form av garanti.

Ständig traditionell försäkring
Gäller för kollektivavtalsområdena Fremia-Forena, Fremia-Handels (Försäkringsanställda) och Fremia-Akademikerförbunden.
En försäkring som inte får ändras eller flyttas så att den inte längre är en traditionell försäkring. Hälften av ålderspensionspremien för KTP 1 måste alltid placeras i en sådan försäkring. Ständig traditionell försäkring tecknas alltid som ett särskilt försäkringsavtal även om valfri traditionell försäkring också tecknas i Folksam.

Flytt av en ständig traditionell försäkring i Folksam kan endast ske till en annan ständig traditionell försäkring i annat valbart försäkringsbolag, enligt regler som närmare bestäms av KTP-nämnden.

Valfri traditionell försäkring
Gäller för kollektivavtalsområdena Fremia-Forena, Fremia-Handels (Försäkringsanställda) och Fremia-Akademikerförbunden.
Hälften av ålderspensionspremien för KTP 1 kan placeras endera i traditionell försäkring, i en så kallad valfri traditionell försäkring eller i en fondförsäkring. En valfri traditionell försäkring får flyttas till annan valfri traditionell försäkring eller fondförsäkring, enligt regler som närmare bestäms av KTP-nämnden.

Återbetalningsskydd
Efterlevandeskydd som innebär att hela eller en del av pensionskapitalet betalas ut till förmånstagare vid den försäkrades död.